

Остроградський М. В. – засновник школи математиків та механіків в Україні

Остроградський М. В.

“Всі гадають, ніби математика — наука суха, що полягає вона тільки в умінні рахувати. Це безглуздя. Цифри в математиці відіграють наймізернішу, найостаннішу роль. Це — найвища філософська наука, наука найбільших поетів...”

Біографія Остроградського М. В. (1801-1862)

Народився М. В. Остроградський
12 (24) вересня 1801 року
в селі Пашенна Кобеляцького повіту
на Полтавщині (тепер це село Пашківка
Козельщинського району Полтавської
області), в сім'ї поміщика. Походив з
родини збіднілих дворян, які мали
глибоке козацьке коріння. Уже в
ранньому дитинстві відзначався
винятковою спостережливістю і
захоплювався всілякими
вимірюваннями — його цікавила
глибина кожного колодязя, розміри
кожної ями. Коли Михайлові
виповнилося 8 років, батько віддав його
до Полтавської гімназії.

Батьківська хата. Тут пройшли його
дитячі та шкільні роки

Біографія Остроградського М. В.

Восени 1816 р. стає вільним слухачем Харківського університету, а з 1817 – студентом фізико-математичного факультету. Інтерес до математичних наук сформувався під впливом викладача університету

Івана Павловського. Навчався на «відмінно» і як найкращому випускникові 1820 року йому присудили ступінь кандидата наук. Однак реакційна частина харківської професури домоглася позбавлення юнака атестата кандидата наук. Домагаючись справедливості юнак складає необхідні іспити втретє і 30 квітня 1821 р. Рада присуджує йому вчений ступінь кандидата наук. Однак міністр духовних справ і народної освіти не затвердив рішення Ради і йому запропонували скласти іспити вчетверте. Мотивувалося це його «вільнодумством» і невідвідуванням лекцій із богослов'я.

Обурений Михайло відмовився не тільки ще раз скласти іспити, а й від диплома університету з вимогою викреслити його ім'я зі списків колишніх студентів.

Біографія Остроградського М. В.

У 1822–1828 рр. вдосконалював свої студії у Колеж де Франс у Парижі, де слухав лекції Ампера, Коші, Лапласа, Пуассона, Фур'є та ін.

Працював переважно у Франції та Росії. З 1828 р. професор вищих шкіл у Петербурзі. Викладач Колегії Анрі IV (Париж), професор Петербурзького університету та Морського кадетського корпусу, Інституту корпусу інженерів шляхів сполучення (з 1830 р.), Головного педагогічного інституту (з 1832 р.), Головного інженерного училища (з 1840 р.), Головного артилерійського училища (з 1841 р.), член Петербурзької АН (з 1830, у віці 29 років), Паризької (з 1856 р.), Римської і Туринської Академій наук. З 1830 року екстраординарний, з 1831 року — ординарний академік СПб АН.

Біографія Остроградського М. В.

Перелік друкованих робіт вченого налічує понад 100 публікацій. Більша частина наукових праць Остроградського належить до його улюбленої дисципліни – аналітичної механіки. Він працював у різних напрямках цієї науки: теорії тяжіння, теорії коливань пружного тіла, гідростатики та гідродинаміки, загальної теорії удару. Його праці вирізняються нестандартністю рішення, оригінальністю, глибиною думки. Він зробив значний внесок у розвиток математичної фізики, математичного аналізу, теоретичної механіки, теорії чисел, алгебри, теорії ймовірності, балістики. Важливих результатів досяг Остроградський у галузі математичного аналізу. Вчений знайшов формулу зв'язку інтегралу по об'єму з інтегралом по поверхні, відому в науці як «формула Остроградського». В усіх його роботах головна увага концентрувалася не на вирішенні окремих задач, а на встановленні узагальнених теорій.

Критерієм цінності наукової роботи Остроградський завжди вважав практику. Небагато можна назвати видатних математиків світу, чиї теорії так широко використовувалися б на практиці, як ідеї Остроградського.

Біографія Остроградського М. В.

М. В. Остроградський – видатний педагог.

Ряд його праць стосуються питань методики викладання математики і механіки у вищій та середній школах.

Багато теорем і формул Остроградського увійшли до різних математичних курсів. Добре відомі математикам усього світу метод інтегрування Остроградського, правило Остроградського, формула Остроградського тощо.

Біографія Остроградського М. В.

Остроградський рано пішов із життя. Помер раптово, ледве переступивши 60-літню межу, 20 грудня 1861 р. (1 січня 1862) у Полтаві, у будинку Старицьких від паралічу легень, по дорозі з Пашенної до Харкова на лікування.

Будинок, в якому помер
Остроградський М. В.

Похований Михайло Васильович
у сімейному склепі у Пашенній

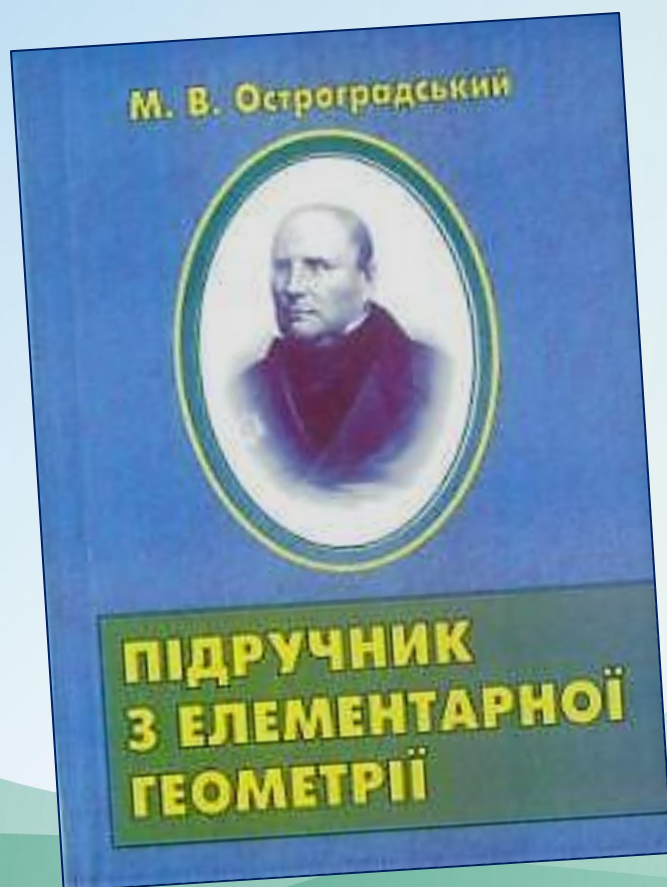
Вшанування пам'яті:

Іменем Остроградського названі:

- Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (1998)
- Кременчуцький національний університет (2007)
- Хорішківська загальноосвітня школа Козельщинського району Полтавської області(1983)
- Вулиця у центральній частині Полтави (1951)
- 2001 року Національний банк України на честь 200-річчя від дня народження випустив у серії «Видатні особистості України» ювілейну монету «Михайло Остроградський».

Остроградський М. В.

Підручник з елементарної геометрії : до 200-річчя з дня народж. М. В. Остроградського / Михайло Васильович Остроградський ; пер. з рос., вступна ст., ред., комент. та прим. В. О. Тадеєва. – Т. : Підруч. & посіб., 2001. – 430, [1] с.

Ця книга є перекладом на українську мову без жодних змін чи скорочень оригінального видання підручника М. В. Остроградського, видрукуваного в 1855-1860 рр. у трьох частинах, який після цього жодного разу не перевидавався. Підручник був абсолютно новаторським як за відбором змісту елементарної геометрії, так і за його подачею. Для сучасного читача представляє інтерес не тільки як історична математико-дидактична пам'ятка, але і як джерело численних оригінальних методичних знахідок та рідкісний взірець такого підходу до розгортання змісту математики, який випукло відображає суттєві особливості методології цієї науки.

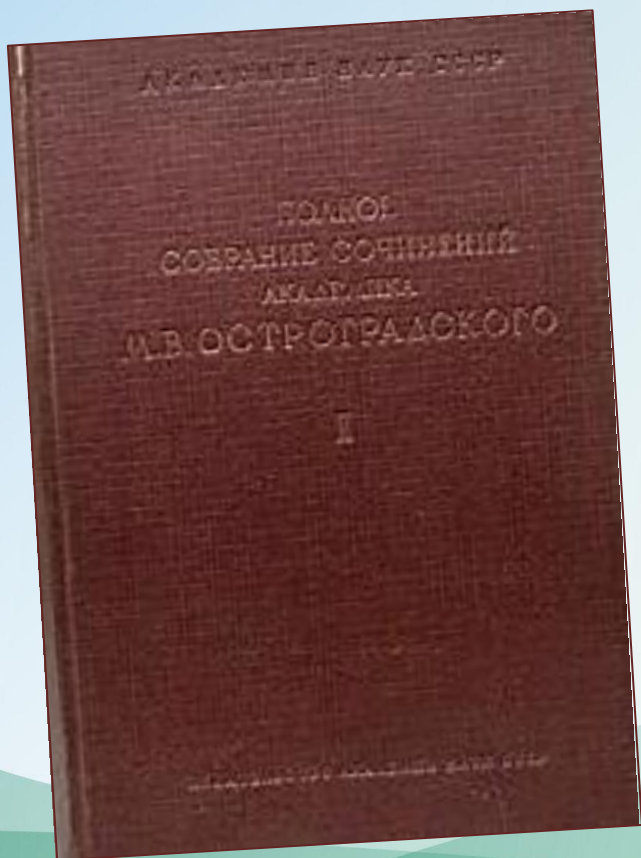
Остроградский М. В.
Избранные труды / М. В. Остроградский ; ред. В. И. Смирнова. – Л. : Изд-во Акад. наук СССР, 1958. – 583 с. – (Классики науки).

Це видання є першою збіркою основних праць М. В. Остроградського. У ньому надруковані по суті всі принципово важливі основні роботи з теоретичної механіки, математичної фізики, математичного аналізу, по теорії чисел, алгебрі, теорії ймовірностей.

Остроградский М. В.

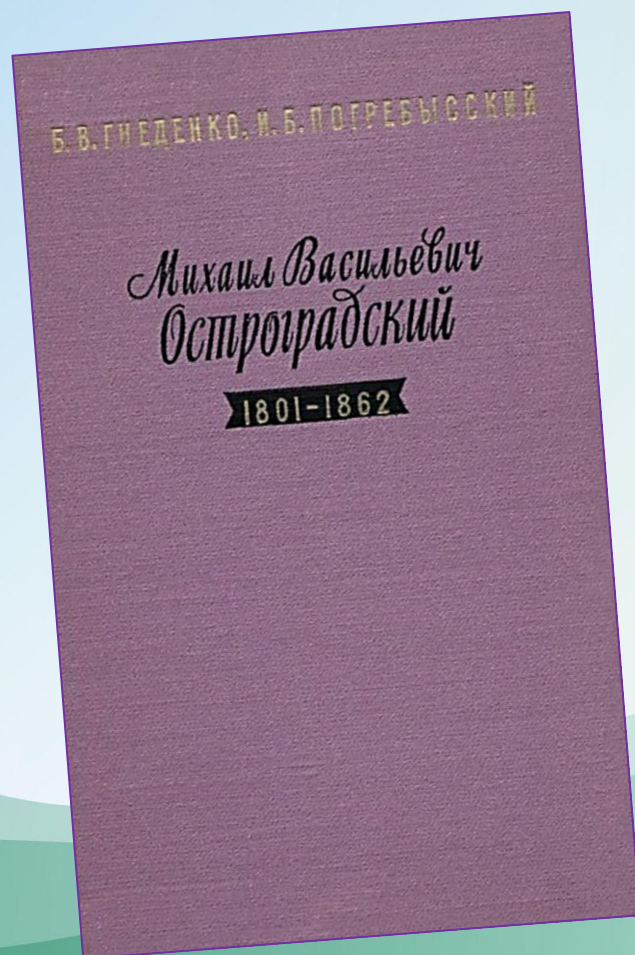
Собрание сочинений / М. В. Остроградский ; Акад. наук СССР. – М. ; Л. : Изд-во Акад. наук СССР, 1946. – Т. 1, ч. 2 : Лекции по аналитической механике. – 1946. – 288 с.

У другу половину першого тому увійшли "Лекції з аналітичної механіки", які М. В. Остроградський читав в 1835 р. і повторив з деякими доповненнями в 1852 р. У книзі розглянуто падіння важкого тіла в порожнечі, параболічний рух під дією сили тяжіння, сформульовані основні геометричні поняття, виведені формули для тяжіння кулі і еліпсоїда, а також представлені рівняння рівноваги і руху твердого тіла.

Гнеденко Б. В.

Михаил Васильевич Остроградский : 1801-1862 : жизнь и работа : науч. и пед. наследие / Б. В. Гнеденко, И. Б. Погребысский. – М. : Изд-во Акад. наук СССР, 1963. – 269, [2] с.

Книга складається з трьох майже однакових за розміром нарисів і чотирьох додатків до них.

У початковому нарисі автор з великою майстерністю описує життєвий шлях

М. В. Остроградського – дитинство, роки навчання в Харківському університеті, поїздку до Франції, багатогранну діяльність після повернення на Батьківщину.

У другому нарисі дано огляд наукових відкриттів М. В. Остроградського з механіки, математичної фізики, різних питань математичного аналізу, алгебри, теорії чисел і теорії ймовірностей.

Третій нарис присвячений педагогічній діяльності М. В. Остроградського в цивільних і військових навчальних закладах. Тут аналізуються педагогічні ідеї Остроградського та його навчальні посібники.

Конфорович А. Г.

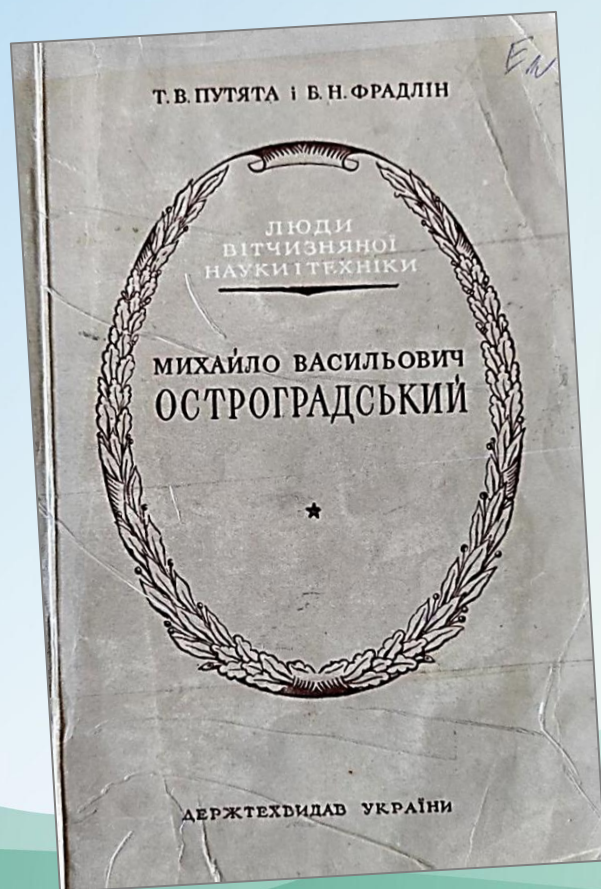
Остроградський [Текст] : бібліограф. роман / А. Г. Конфорович, М. О. Сорока. – Київ : Молодь, 1980. – 212, [1] с. : фот. – (Уславлені імена).

"Підлітком залишив він рідний хутір, мріючи стати військовим, а став видатним вченим-математиком. Цю науку важко уявити без виведених ним формул та теорем, запропонованих методів дослідження. Він досяг вершин світочів математичної думки ще за життя, що трапляється надзвичайно рідко в історії – його визнали генієм. Його ім'я – Михайло Васильович Остроградський" Біографічний роман присвячений життю і творчості М. В. Остроградського, видатного українського математика, академіка Петербурзької Академії наук і кількох іноземних академій.

Путята Т. В.

Михайло Васильович Остроградський : до 150-річчя з дня народження / Т. В. Путята, Б. Н. Фрадлін. – Київ : Держ. вид-во тех. літ. України, 1951. – 85, [2] с. : іл. – (Люди вітчизняної науки і техніки).

**У книзі розповідається про життя і творчість
видатного українського математика
М. В. Остроградського,
академіка Петербурзької Академії наук і
кількох іноземних академій.**

Кропотов А. И.

**М. В. Остроградский и его педагогическое наследие [Текст] : пособие для учителей /
А. И. Кропотов И. А. Марон. – М. : Гос. учеб.-пед. изд-во м-ва просвещения РСФСР, 1961. –
203, [1] с.**

У книзі висвітлена наукова творчість і широка викладацька, просвітницька і організаційно-методична діяльність вченого, яка мала виключно велике значення для прогресу математичної культури, для підвищення рівня викладання математики в середній та вищій школі.

Григорьян А. Т.

Михаил Васильевич Остроградский – выдающийся русский ученый : пособие для учителей / А. Т. Григорьян. – М. : Гос. учеб.-пед. изд-во м-ва просвещения РСФСР, 1953. – 38, [2] с.

У книзі розповідається про життя і творчість
М. В. Остроградського – видатного
математика і спеціаліста з аналітичної та
небесної механіки, математичного аналізу і
математичної фізики, гідромеханіки і
балістики, академіка Петербурзької Академії
наук, який зробив величезний внесок у
розвиток науки XIX ст.

Шендеровський В.

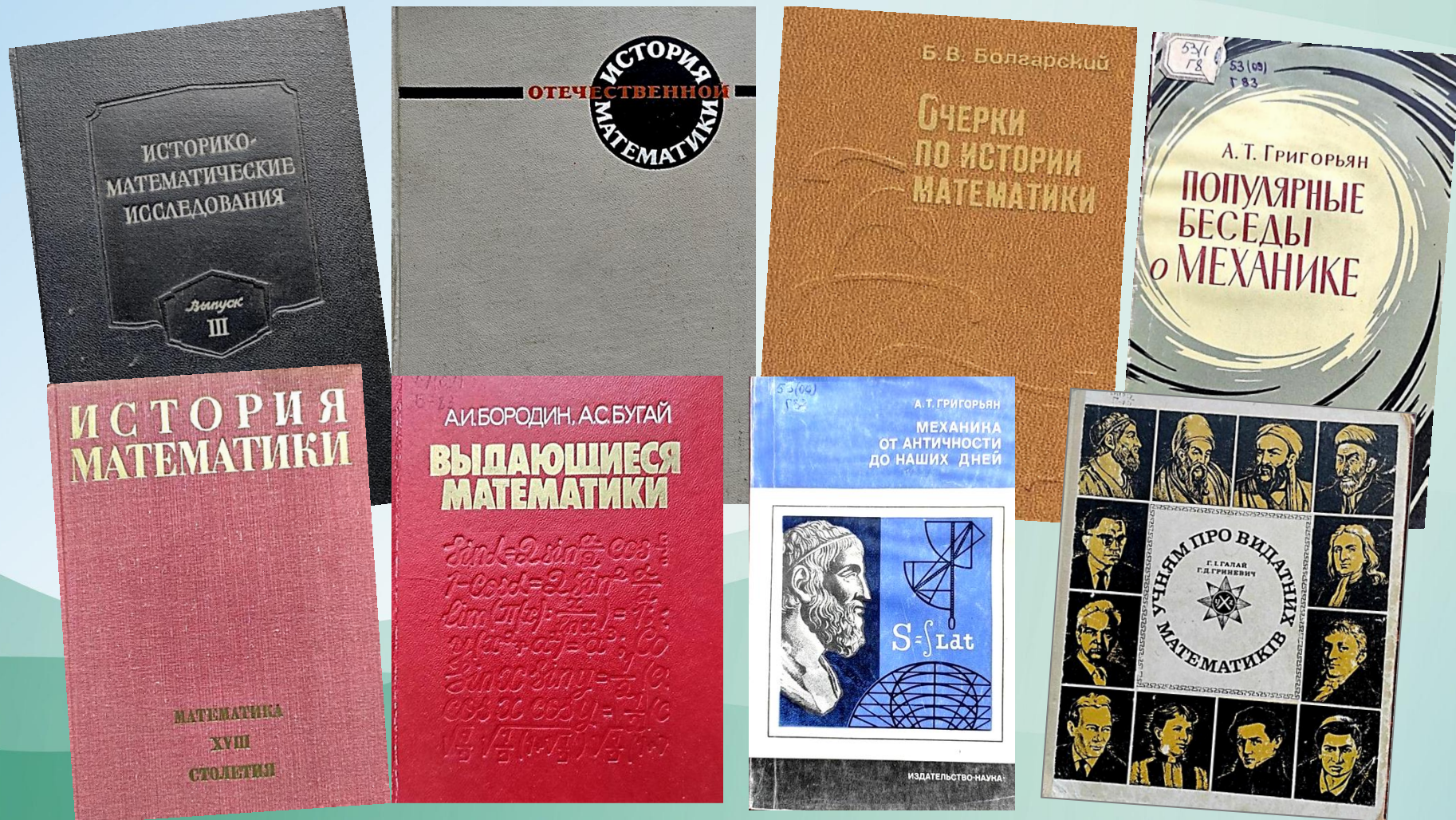
Нехай не гасне світ науки / Василь Шендеровський ; за ред. Емми Бабчук. – 2-ге вид. – Київ : Смолоскип, 2004. – 410, [1] с.

Тисячі геніальних учених присвятили своє життя тому, щоб розкрити всі загадки навколишнього світу й підняти цивілізацію на сучасний рівень. В усіх галузях науки існують відкриття, які докорінно змінили уявлення людства про причини тих чи інших явищ.

Книга містить 50 нарисів про українських вчених, що зробили вагомий доробок до скарбів світової науки і культури, в тому числі і про Михайла Остроградського – зірку першої величини у сузір'ї найвидатніших математиків світу.

М. В. Остроградському належить почесне місце в історії математики. Його гострий розум та висока ерудиція дозволили зробити відкриття в багатьох галузях математики та механіки про які можна почитати в таких книгах:

Михайло Остроградський – геній, визнаний за ЖИТТЯ

Талантами багата Україна.
Хай навіть відбиваючись – від орд,
Долаючи неволю та руїни,
Все ж геніїв народжує народ.
Один із них – Михайло Остроградський –
великий тілом, духом і умом,
Найперший вчений у краю козацьким,
Властитель теорем і аксіом.

*Віртуальну виставку підготувала
бібліотекар абонементу №1
Кухарчук Алла Євгеніївна*